

ТУТУНОТ - ФИНАНСИЕР НА ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ И ТЕРОРИЗМОТ

Марјан Котески

Факултет за безбедност – Скопје

ВОВЕД

Тутунот е земјоделска култура која во Република Македонија се смета за стратешка и од особен интерес, поради неговата специфичност. Специфичен е по тоа што неговата употреба е штетна по здравјето на луѓето и создава еден вид на зависност. Од друга страна, државните власти за него воведуваат посебни давачки, акцизи и даноци и тој учествува со голем процент во полнењето на државниот буџет. Но, таму каде што има огромен профит, има и криминал.

Во овој труд тутунот се разгледува од неговиот економски аспект, т.е. како

средство со кое се остварува профит. Меѓутоа, тој профит може да биде насочен и наменет за негативни цели, како на пример остварување на нелегални активности во рамките на организираниот криминал, или пак уште потешката форма – тероризмот. Последиците се очигледни – државата економски ослабува, поединци се богатат, а населението осиромашува. Затоа, мерките и активностите за спречување на шверцот со тутун мора да бидат соодветно и правилно преземени од страна на надлежните органи.

ТУТУНОТ И ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ

1. Тутунот како економска стратешка гранка не е атрактивен само денес, туку бил атрактивен и во минатото.

Така, Индијанците го користеле тутунот пред доаѓањето на Европјаните во Северна и Јужна Америка. Од нив, раните европски доселеници научиле да пушат и ја донеле оваа практика во Европа, каде таа станала енормно популарна. При екстремно високи дози, тутунот станува халуциноген; затоа Индијанците обично не го користеле тутунот од рекреациони причини. Наместо ова, тие го користеле во огромни количини како ентеоген; ова обично било изведувано од искусни шамани или врачевци. Покрај пушењето, тутунот се користел несушен, за јадење, пиене на неговиот сок, или се употребувал при клизма. По воведувањето во Европа, ваквата употреба на тутунот значително се намалила. И ден денес, религиозната употреба на тутунот е честа

кај домородците, особено оние во Јужна Америка.

Со доаѓањето на Европјаните, тутунот станал една од главните стопански производи кои биле двигатели на колонизацијата на југот на Северна Америка, долго пред создавањето на Соединетите Американски Држави. Првичната колонијална експанзија била придвижена токму од тутунската индустрија и истата била причина за еден од првите колонијални конфликти меѓу Индијанците, како и водечка причина за употребата на африканските робови.

Подоцна тутунот се пренесува и на европско тло, а кај нас пак го донесле Турците, за време на Отоманската Империја. Оттогаш до денес, тутунот се произведува во Република Македонија, особено во прилепскиот крај.

2. За да постои организиран криминал, според наше мислење, треба да бидат исполнети 4 основни предуслови:

- **Власт**
- **Организирана криминална група**
- **Профит**
- **Поделба на профитот.**

Како прв облигаторен елемент за постоење на организираниот криминал, се наведува власта. Организираниите криминални групи соработуваат со власта, поврзани се со неа, таа им ги овозможува нелегалните активности или пак го олеснува нивното остварување и сл. Секако дека и власта има придобивка – дел од профитот кој се остварува или пак целиот профит. Затоа, особено е спорен делот на финансирање на политичките партии, односно од кои извори се финансираат истите.

Називот **организирана криминална група**, во позитивно-правните акти се означува и со други имиња, како што се: мафија, банда, криминално здружение, деликвентска група и сл. Зборот *mafia* потекнува од италијанскиот јазик и се

користи за означување на организирани криминални банди, гангстери, поточно за таквите организации од островот Сицилија. Во целиот свет зборот *мафија* е синоним за **организирани криминални структури** тесно поврзани со крупниот бизнис и со владејачките структури. Ваквата спрега е позната буквално во секоја земја во денешно време, освен во Куба, Кина, Виетнам и Северна Кореја. До крајот на 90-тите години на минатиот век, организирани криминалци не постоеја ниту во поранешните комунистички земји во Европа: СССР, ЧССР, Бугарија, Романија, Унгарија, Полска, СФРЈ.¹ Како најпозната мафијашка група во светот се истакнува Сицилијанската мафија – Cosa Nostra („наша работа“), која се појави во раните 20-ти години на XX век, како заштитен елемент на емигрантите од Италија во Америка. Но, без доволна контрола од страна на власта во тоа време, Cosa Nostra еволуирала до степен на организација која ја загрозувала безбедноста на САД.

Сл. 1 Сицилија – островот каде што се појави организираниот криминал
Photo 1 Sicilia – Island where the organized crime started

Остварувањето на профитот е исто така важен елемент кај организираниот криминал. Тој се остварува преку илегалните активности – недозволена трговија (шверц) со дрога и наркотични средства, оружје и муниција, тутун и цигари, трговија со луѓе заради различни цели и сл.

Поделбата на профитот е последниот

елемент преку кој се врши распределба на нелегално стекнатите средства меѓу вклучените субјекти во организираниот криминал.

Значи, организираниите криминални групи се занимаваат со различни нелегални профитабилни дејности, а за нивното успешно остварување се служат и со насилни методи и средства, како што се убиства, тешки телесни

¹ Наведено според електронската енциклопедија Википедија: <http://mk.wikipedia.org> [пристапено на 25.07.2009]

повреди, тепачки, нарушувања на јавниот ред и мир, изнуди, учени и сл. Во натамошниот текст конкретно ќе стане збор за шверцот со тутун и цигари, како дел од организираниот криминал.

3. Зголемувањето на шверцот со цигари во Европа и транснационалниот организиран криминал. На ова се однесува последното истражување на Janes-Intelligence-Review во врска со изворите и патиштата на илегалните цигари во Европа.

Европските влади прогресивно ги зголемуваат давачките за цигарите, со цел да го намалат пушењето во нивните земји. Тоа, пак, придонесува криминалните групи да го зголемат снабдувањето на тие земји со поевтини шверцувани цигари. Примарен европски пазар им е Британија, каде што една кутија од дваесет цигари сега чини од четири до пет фунти. Легалната потрошувачка во Британија минатата година изнесуваше седумдесет и две милијарди цигари, што е за две милијарди помалку од претходната година. Но, според Бритиш Америка Тобако, приближно триесет насто од цигарите и седумдесет насто од тутунот што се конзумираат во Британија се без платен данок, што придонесува за годишна загуба во буџетот од околу две и пол милијарди фунти. Најмногу од илегалниот тутун во Европската Унија доаѓа преку Балканот, а парите добиени од тоа се перат во странски банки. Постојат многу патишта преку кои оди целиот бизнис. Еден од нив е оној преку фри-шоповите со легално произведените цигари, додека другиот е оној со нелегалното производство. Имено, како што се наведува во текстот на Janes-Intelligence-Review, постоеле извештаи за илегални нокни смени по фабриките за цигари во Македонија, Бугарија и Косово, при што се произведувале цигари за шверцување. Освен вакви, има и таканаречени фалсификувани цигари. На пристаништата во Бургас и Варна има контејнери полни со фалсификувани цигари од Дубаи. Но, Дубаи е само транзитен центар. Се верува дека цигарите потекнуваат

од Кина. Според надлежните органи, многу од големите играчи со шверц на цигари на Балканот влегле во овој бизнис од потрадиционалните форми на организиран криминал, како шверцот со дрога и оружје. Имено, илегалната трговија со цигари може да биде исто така исплатлива како и онаа со хероин, но со помал ризик. Само неколку земји шверцот со цигари го третираат како сериозен криминал. Затоа тој е атрактивен начин за реинвестирање на црните пари во поуспешни видови криминал. Во некои балкански земји тоа се случува со инволвираност на некои владини претставници. Понатаму во текстот се наведува дека во повеќето случаи шверцот со цигари низ Европа го контролираат Србите, Црногорците и Албанците. Како и да е, резултатите од едно истражување во Британија покажаа дека многу од потрошувачите на шверцувани цигари не сметаат дека шверцерите се криминалци. Типичниот одговор е: „Тие ми прават услуга - ми продаваат поевтино.“ Од набавувачката страна пак, богатите и добро организирани криминални банди на Балканот се привлечени од ваквиот доходовен и релативно безопасен бизнис. Или, како што вели еден претставник на спроведувањето на законите на Балканот: „Она што некогаш некои луѓе од нашиот бизнис го забораваат е тоа дека на сите ќе ни биде подобро ако сериозните криминалци од трговијата со дрога, оружје и луѓе се префрлат на шверц со цигари“, се додава во текстот на Janes-Intelligence-Review.²

4. Големи количества шверцувани цигари непречено влегуваат и излегуваат од земјава, а шверцуваните пратки се кријат под декларации за реекспорт на разни производи, па дури и пелени, како што тоа беше направено во еден случај во Република Македонија, во 2006 година. Од Царинската управа тврдат дека во последните три месеци, преку граничните премини со Грција и со Бугарија, во земјава неделно се внесувале најмалку по два контејнера полни со „пелени“³. Шверцот го контролирале политички структури преку

² Истражување на Janes-Intelligence-Review - Најмногу од илегалниот тутун од ЕУ доаѓа преку Балканот, преземено од <http://www.pressonline.com.mk>, наведено според: <http://www.janes.com/articles/Janes-Intelligence-Review-2005/Cigarette-smuggling-in-Europe.html> [пристапено на 25.07.2009]

³ Според изворите од Царина, цигарите биле шверцувани во контејнери за транспорт на пелени затоа што тие биле најпогодна стока за камуфлирање на цигарите. Притоа се бара кабеста, габаритна стока за која се плаќаат евтини царински стапки. Најпогодни за тоа се пелените и гранулатите, но и секоја друга стока што се пакува во големи картонски кутии и за кои царинските давачки се исклучително ниски. Шверцот се одвива тотално непречено затоа што зад него стојат високи владејачки структури – елементот на поврзаност со власта.

царински и полициски функционери, тврдат изворите. Откако цигарите ќе ја минеле границата, морале да одлежат во некој од околните магацини во сопственост на локални бизнисмени блиски до владејачките структури, колку за да се скрије трагата. Потоа, преку истиот шверцарски канал дел се носел во Косово и во Албанија, а дел се враќал „оцрнет“ (всушност спремен за шверц) назад во Грција и оттука завршувал во земјите на Европската Унија. Оние што завршуваат во Албанија, преку доброразработени канали се пренесувале во Италија, а оттаму и во другите западноевропски земји.

Македонија е само транзит на странските шверцувани цигари, како дел од “Balkan Route” – балканскиот пат преку кој се пренесуваат сите илегални производи кои завршуваат во западноевропските земји, а најголеми штети трпат западноевропските

Сл. 2 Балкански пат
Photo 2 Balkan Route

земји, затоа што таму акцизите за овие производи се особено големи.

Европската Унија, преку неколку странски амбасади во земјава, почнала и сопствена истрага за шверцот со цигари преку Македонија поради сомневањата дека во нелегалната трговија биле вмешани царински и полициски функционери.

Исто така, познати се случаи кога се пренесуваат компјутери од Далечниот Исток – значи со декларација за компјутери, а всушност картоните се полни со кутии цигари.

На солунското пристаниште, пак, царинците од Втората царинска управа на Солун, по извршената контрола откриле контејнер во кој имало 4.500 штеки цигари, за кои, се разбира, не биле платени потребните давачки. Шлеперот доаѓал од Кина, стоката била наменета за пазарот во Македонија. Во царинската декларација пишувало дека пренесува стаклени чаши.⁴

5. Државни институции, царински структури, полициски функционери и тутунски комбинати се вмешани во организираниот шверц со цигари во земјава. Профитот е огромен и во милионски цифри, а виновниците никако не можат да бидат откриени, затоа што истовремено ги контролираат државните институции задолжени за спречување на шверцот. Ваквите изјави не се ретки во нашите медиуми од страна на извори од МВР, од Финансиската полиција, од Царинската управа и од Управата за јавни приходи, институциите надлежни за спречување на шверцот.

Тие го објаснуваат патот на организираниот криминал преку кој нелегално и на државна штета шверцерите заработуваат милионски суми. Притоа најголемата измама се прави со домашните цигари наменети за извоз, кои се најстроγο забранети за малопродажба на домашниот пазар. Но, Битпазар и другите скопски пазари буквално се преплавени од такви цигари. Препродавачите секојдневно ги продаваат, и тоа пред очите на полицајците и на само десетина метри оддалеченост од Полициската станица Битпазар.

⁴ „ВРЕМЕ“ ПО ТРАГИТЕ НА ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ, Шверц на цигари под превез на увозни декларации за пелени, Време, број 690, 13.04.2006, преземено од <http://www.vreme.com.mk> [пристапено на 25.07.2009]

Сл. 3 и 4 Препродавачи на цигари на Бит пазар
Photo 3 and 4 Traffickers of cigarettes on Bit Pazar

Меѓутоа, тоа се цигарите на македонските шверцерски босови, кои седат во функционерски фотелји и затоа никој не смее да ги чепне.

Ако власта сака да го спречи шверцот, доволна е само една рација на Бит-пазар и од сериските броеви на контролните маркички на заплнетите цигари веднаш ќе се открие кој стои зад шверцот.

Станува збор за цигари произведени во Македонија, кои најмногу се трошат на домашниот пазар поради релативно пониските цени во однос на странските цигари. Кога тутунскиот комбинат сака да ги пласира во земјава, тој бара од УЈП да му даде бандероли и плаќа акцизи за нив. Откако ќе ги залепи бандеролите, легално ги пласира на пазарот. Но, ако некој сака да ги шверцува, тогаш во

УЈП се пријавува извоз во држава каде што не се бараат бандероли, како на пример Република Српска или Русија. Тогаш УЈП на комбинатот му издава контролни маркички со сериски броеви на кои пишува „за извоз“. Бидејќи се за извоз, на тие цигари не се наплаќа акциза. Откако за овие цигари Царината ќе издаде фиктивна потврда дека се извезени, тие завршуваат на домашниот пазар.

Тутунските комбинати секогаш се чисти бидејќи имаат потврда дека цигарите излегле од земјата, а кој ги вратил назад не е нивен проблем. На маркичките за извоз има сериски броеви за тоа кој ги извезува и каде. Патот на шверцуваните цигари може многу лесно да се открие. Проблемот што нема истрага е во тоа што шверцот го контролираат тие што треба да го спречуваат.

Сл. 5 и 6 Заплнети кутии со цигари на граница
Photo 5 and 6 Confiscated boxes with cigarettes on the custom

Царинската управа, УЈП, Финансиската полиција и МВР треба да поведат координирана истрага. Дали цигарите биле извезени навистина или само фиктивно. Ако биле извезени, да се види како повторно влегле во државата. Дали преку нелегален премин или, пак, некој цариник направил злоупотреба на службената положба. Одговорноста не може да ја преземе само еден орган туку сите надлежни институции за спречување на шверцот.

Но, шверцот со тутун не е карактеристика само за Република Македонија. И во регионот има случаи на ваква појава. Така, во БиХ под меѓународна истрага се некои високи политички претставници на земјата, а истрагата е, пред сè, насочена кон организаторите на шверц на цигари што преку Србија и Црна Гора одат во Босна и Херцеговина. Целата операција ја прави чувствителна податокот дека во шверцот со тутунски производи наводно се вмешани и политичари и високи функционери од власта во БиХ.⁵

6. Во Република Македонија, поточно во Прилеп, ситуацијата со безбедносната состојба е следна: последниве шест години Прилеп е присутен во медиумите главно како град во кој експлодирал криминалот, како „град на рекетот“, „Бејрут“ во кој се фрлаат бомби и меѓусебно се убиваат припадници на вооружените формации од 2001 година. Уште во годината на конфликтот, во која лавовски дел од единицата „Лавови“ беа прилепчани, низ Прилеп се појавија „патриоти“ кои „собираа средства“ како помош за бранителите - разни „поскоци“, „пајаци“ или „шарпланинци“(?!), кои беа доведувани во врска со Агенцијата за обезбедување „Тодор Александров“, но од агенцијата тоа го демантираа. Исплашена од сè она што на Македонија и’ се случуваше таа година, јавноста не реагираше пожестокно на медиумските извештаи за изнудувањата од неколку десетици илјади тогашни германски марки, но и во цигари и прехранбени производи од Тутунскиот комбинат и „Витаминка“. На членовите присутни на седницата на Управниот одбор на Тутунски комбинат, потребата да „донираат“ за бранителите

им била аргументирана со рачни бомби со извадени осигурувачи, кои неканетите гости ги префрлале од рака на рака. На прилепчаните - муслимани чиешто дуќани настрадале во безредијата по настаните во Карпалак од 2001 година, „широкоградо“ им било нудено да платат по 50 илјади германски марки за дозвола да си ги реновираат дуќаните и да се здобијат со право цела година да бидат „заштитувани“ од слични обиди за изнуда. Во хаосот што владееше, дел од украденото оружје од Прилепската касарна никогаш не беше вратен, акциите на МВР за негово пронаоѓање беа кодошени и главно завршуваа со неуспех, дел од криминалното милје заради воените заслуги беше инкорпориран во полицискиот апарат, за преку него да се прекршуваат политичките пресметки на релација ВМРО-ДПМНЕ - СДСМ, а Прилеп тонеше сè подлабоко во страв и очај.⁶

Токму преку овој случај се воочуваат методите и средствата кои ги користат организираниот криминални групи, во остварување на нивните цели. Во Прилеп, една од најразвиените и најпрофитабилни компании е Тутунскиот комбинат, во кој криминалците гледаа добар извор на финансиски средства. Но, не само тоа. Од Тут – Ком беа изнесувани и цели шлепери суров и преработен тутун, како и пакувања на цигари, од кои преку продажба „на црно“, беа стекнувани огромни приходи.

И секако дека е очигледно, од целата ситуација најмногу страв преживува локалното население – недолжните граѓани.

7. Според податоците на Светската здравствена организација, шверцот со цигари е најпроширен во светот. Шверцуваните цигари учествуваат со шест проценти во вкупно конзумираните цигари во светот. Речиси една петтина од цигарите се извезуваат, а околу третина од тој извоз, или 355 милијарди цигари годишно, завршуваат на црниот пазар.

Претставниците на Светската здравствена организација ги обвинуваат главните тутунски компании за поголемиот дел од шверцот, за кои велат дека профитираат на два начина: шверцот им овозможува да го зголемат уделот на пазарот и да избегнат

⁵ Легален шверц со цигари на нашата влада+соседите! Само инспекторите не можат да го видат шверцот со цигари, 08.04.2006, преземено од <http://www.earn.net> [пристапено на 20.07.2009]

⁶ ГРАДОТ - ХЕРОЈ ЖИВЕЕ ВО СТРАВ, Криминалот во градот под Марковите Кули зема сè поголем замав, Број 43, 12.02.2008 година, преземено од: <http://www.globusmagazin.com.mk> [пристапено на 25.07.2009]

милијарди долари за даноци што владите ги поставуваат на цигарите.

Светската здравствена организација предлага неколку мерки за борба против шверцот со цигари. Таа бара, меѓу другото, построги лиценци за сите тутунски производи и поголем надзор на дистрибуцијата на цигари. Оваа организација вели дека ако државите во светот соработуваат во имплементацијата на овие мерки, тие ќе спасат милиони животи, а ќе заработат и милијарди долари од даночни приходи.⁷

8. Како најпогодни средства во борбата против организираниот криминал се покажуваат посебните истражни мерки, кои се новина во македонското кривично-процесно законодавство. Конвенционалните методи на борба досега не вродија со успеси, па затоа од овие мерки се очекуваат позитивни резултати. Истрагата сега е побогата со 8 нови мерки, со кои се прибираат докази за обвинување на вклучените лица, но и за донесување на осудителна пресуда.

ПОЛИТИКАТА, ПОЛИТИЧАРИТЕ И ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ

Постои спрега помеѓу организираниот криминал и политиката, како и политичарите. Неодамна, на еклатантен начин тоа го потврдија и пишаните медиуми на Балканот. Како пример ќе го наведеме случајот со српскиот претседател Борис Тадиќ, кој по притворањето на Јоца Амстердам, тутунскиот бос за Балканот, доби смртни закани од неговите приврзаници. За таа цел, нивото на безбедност на српскиот претседател Борис Тадиќ е подигнато на највисоко ниво. Имено, според воено-разузнавачките служби, за неговата лична безбедност се грижат како жандармеријата така и тајните служби.

Сериозноста на индициите за загрозеност на личната безбедност на српскиот претседател и неговото семејство му ги потврди никој друг, туку хрватскиот претседател Стипе Месиќ. По ваквите предупредувања, во Србија

и Балканот, а посебно во Црна Гора, дојде до одредени политички турбуленции, како што е испраќање на “непожелните“ за амбасадори, а лојалните блиску до политичарите. Според истите извори⁸, самите српски политичари, како и црногорските, ја потврдуваат нашата теза дека политиката, политичарите и организираниот криминал се во тесна спрега. За таа цел, Србија и Хрватска, предлагаат формирање на заедничко оперативно тело кое би се занимавало со истражување на овој вид криминал. Предлогот за формирање на вакво тело произлезе од двајцата претседатели, хрватскиот Стипе Месиќ и српскиот Борис Тадиќ. Формирањето на заедничко полициско-оперативно тело на мултилатерален план ни дава за право да ја потврдиме главната теза на овој научен труд - дека тутунот е финансиер на организираниот криминал и тероризмот.

ТУТУНОТ И ТЕРОРИЗМОТ

1. Пред да почнеме да зборуваме за поврзаноста на тутунот и тероризмот, ќе го наведеме поимното дефинирање на тероризмот.

Тероризмот претставува незаконско користење на сила и насилство од страна на поединци или групи кои имаат директна врска со странските сили или пак, чии активности ги преминуваат националните граници, насочени против лица или објекти со цел да ги заплаши или да го принуди

населението или кој било сегмент од општеството во остварување на своите политички или општествени цели. Во денешно време, најголем број на меѓународни терористички организации се спонзорирани од една или повеќе држави. Терористичките организации добиваат целосно поддршка од владите на државите - спонзори, односно за своите активности имаат охрабрување во вид на финансиска помош, обука и заштита од една или повеќе влади.⁹

⁷ Преговори во Женева за контрола на тутунот, 18.10.2002, преземено од <http://www.voanews.com> [пристапено на 20.07.2009]

⁸ Блиц, 29.07.2009, <http://www.blic.rs>

⁹ наведено според Википедија: <http://mk.wikipedia.org> [пристапено на 25.07.2009]

Сл. 7 Кулите близначки – Светскиот трговски центар – нападнат на 11.09.2001 година
Photo 7 Twin towers - World Trade Center - attacked on 11.09.2009

Доколку тргнеме од елементите кои се неопходни за постоење на тероризмот, можеме да укажеме на следниве:

- *група*
- *цел заради која е формирана*
- *средства и методи на работа*
- *страв и несигурност кај населението.*

Денес во светот малубројни се земјите во кои не се манифестира тероризам со меѓународен елемент. Во Европа, позначајни терористички организации се: “Црвената армија” - Германија, ИРА - Северна Ирска, ЕТА - Шпанија, Директна акција- Велика Британија итн. Во Латинска Америка постојат различни терористички организации кои се продукт на специфичните состојби на овој континент: “Тупамаросите” - Уругвај, “АЛН” - Бразил, “Монтонеросите” - Аргентина, “ЕМ - 19” - Колумбија, “Сандело Луминосо” - Перу итн. Во Северна Америка најпознати се: Метеоролозите - САД и Фронтот за ослободување на Квебек - Канада. На Блискиот

исток дејствуваат: исламските екстремисти, екстремните палестински терористички организации, ционистичкиот тероризам од Израел, проиранскиот Хезболах, Сиките во Индија, Ал Каеда во Авганистан, Чеченските организации итн.¹⁰

Шверцот на цигари и тутун во светот е еден од големите извори за финансирање на тероризмот, а државите ги лишува од десетици милијарди долари.

Според Центарот за општествен интегритет, од црниот пазар на тутун во моментот се издржуваат „половина дузина терористички групи” или екстремисти во светот, меѓу кои пакистанските талибанци, Ал-Каеда во Магреб, Хезболах, левото крило на ФАРК во Колумбија, како и ИРА - Вистинска во Северна Ирска.

Се смета дека тутунот станал вториот извор за финансирање по наркотиците за пакистанските талибанци.

Еден друг документ, објавен од група од 350 невладини организации, посочува дека шверцот на цигари причинува загуби во размер од околу 40,5 милијарди долари на владите во светот како резултат на неплатени даноци.

Големи центри за производство на фалсификувани цигари се наоѓаат во Кина, Парагвај и Украина.¹¹

Особено важно за нас, (за Република Македонија) е прашањето: што ни се случи во 2001 година? Сè уште се прашуваме дали во 2001 година имавме класичен терористички напад во државата, во кој, според наше мислење, интенциите на албанскиот корпус не беа правата на Албанците туку освојување на територии. Тоа значи дека не е точно дефинирано што, всушност, се случи во Република Македонија во 2001 година. Некои теоретичари тоа го нарекуваат терористички напад, други, воен конфликт, борба за човекови права, внатрешен судир, внатрешен конфликт, па сè до војна.

¹⁰ наведено според слободната електронска енциклопедија Википедија: <http://mk.wikipedia.org> [пристапено на 25.07.2009]

¹¹ Шверцот на цигари финансира тероризам, Женева, 30.06.2009, преземено од: <http://www.makfax.com.mk> [пристапено на 20.07.2009]

ЗАКЛУЧОК

Од гореспоменатото очигледно е дека тутунот стана финансиер на организираниот криминал и тероризмот, бидејќи и најголемите терористички организации се самофинансираат преку илегалната трговија со тутун. Токму затоа, неопходни се зголемени мерки на безбедност, но не само во Република Македонија, бидејќи борбата против овие општествено негативни поведенија не може и не смее да се води само на национално ниво туку таа мора да биде мултилатерална.

Геостратешката положба на нашата држава е таква што ја прави таа да биде главен транзитен центар на сите видови шверц. Добропознатиот "Balkan Route" е патеката преку која ваквите производи преку Турција и Грција, поминувајќи низ Македонија, заминуваат на север и стигнуваат

до западноевропските држави, за чиј пазар и се наменети. Затоа, надлежните органи треба да бидат особено внимателни и да ги преземат сите потребни мерки и активности заради превенција од ваквите илегални активности.

Република Македонија секогаш е спремна да ги почитува одредбите од актите кои ги донесува ООН за борба против организираниот криминал и тероризмот, кои денес ги загрозуваат светскиот мир и безбедност. Но, треба да се напомене дека некои од соседните земји, како што е Република Грција, сè уште не одговараат на барањата за размена на криминалистички податоци преку одделенијата на Интерпол, а без меѓусебна соработка и помош меѓу државите во оваа област, нема да има успеси.

ЛИТЕРАТУРА

Електронски / интернет извори:

- <http://mk.wikipedia.org>
- <http://www.pressonline.com.mk>
- <http://www.janes.com>
- <http://www.vreme.com.mk>
- <http://www.nearni.net>
- <http://www.globusmagazin.com.mk>
- <http://www.voanews.com>
- <http://www.makfax.com.mk>

TOBACCO - FINANCIAL SOURCE OF ORGANIZED CRIME AND TERRORISM

M. Koteski

Faculty of Security Studies - Skopje

SUMMARY

Tobacco as a financial source of the organized crime and terrorism is the subject of this paper. In this context, three related components will be investigated: tobacco smuggling, the organized crime and terrorism. Tobacco smuggling, together with terrorism, is one of the activities financed through the organized crime. Attention will be paid to organized crime, with special reference to the four essential preconditions that are necessary for its fulfilment. The paper will also refer to the terrorism, which often uses tobacco smuggling to finance its activities.

Authors address:

Marjan Koteski

Faculty of Security Studies - Skopje

Republic of Macedonia